

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ВТОРИННИХ НОМІНАЦІЙ ІНДЕФІНІТНОЇ КІЛЬКОСТІ У ФРАГМЕНТАХ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Постановка проблеми. В умовах боротьби за стабільний соціум публіцистичний дискурс набуває все більшої значущості як ефективний інструмент ідейного налаштування суспільства. За таких умов вплив ЗМІ на аудиторію оперативнішою перейшов від прихованого режиму до відвертого використання маніпулятивних механізмів.

Характерною рисою публіцистичних повідомлень завжди була інформативність. Оскільки преса сьогодні видається поєднанням інформації та пропаганди стосовно важливих фактів суспільного життя, то оцінювання та розуміння громадськістю описуваних подій відбувається крізь призму поданої фактичної інформації.

Сучасний інформаційний простір усе більше заповнюється публіцистичними текстами з прикладами маніпуляцій кількісними даними. У руслі нових тенденцій стосовно мовного оформлення газетних статей, дослідження функціонального навантаження вторинних номінацій індефінітної кількості (ВНК) у зв'язку із сферою їх функціонування поміщає подану розвідку в площину актуальності.

Економія мовних засобів особливо актуальна в медіадискурсі, де текст має свої фізичні межі, а привернення уваги часто досягається через використання візуальних засобів [2, с. 162]. Таким чином, передача максимально великої кількості інформації, залучивши мінімум засобів, стає важливим фактором у виборі між уживанням та неживанням вторинних квантитативів.

Ефективність ВНК криється в їх здатності до кількісної та якісної характеристики об'єкта, під час надання повідомленню значної експресивності за незначної кількості мовних засобів. Вторинним квантитативам також властиво наділяти журналістський текст значущістю, викликати емоційну реакцію та забезпечувати аналітичність сприйняття, що, зрештою, визначає мету статті: дослідження функціонального спектру ВНК на матеріалі англomовного публіцистичного дискурсу.

Сформульована мета передбачає виконання завдання: встановити особливості функціонування ВНК у контексті, створеному публіцистичним дискурсом, та проаналізувати їх функціональний потенціал. Об'єктом дослідження виступають вторинні номінації кількості, а предметом – їх функціональне навантаження у фрагментах розглядуваного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Існування людини відмічене постійним гносеологічним процесом, характерною особливістю якого є тяжіння до визначеності та систематизації. Оскільки актуалізація явищ реальної дійсності неодмінно вимагає фіксації їх у мові, то вербалізація їх кількісних характеристик представлена точно, приблизно та невизначено.

Феномен мовної репрезентації невизначеної (індефінітної) кількості неодноразово опинявся в науковому фокусі вітчизняних (С.В. Баранова, О.І. Єгорова, І.К. Кобякова, С.О. Швачко) та зарубіжних учених (В.В. Акуленко, С.А. Жаботинська, В.З. Панфілов, Л.Д. Чеснокова та ін.). На відміну від точної (співвіднесеної із числовим показником) та приблизної (наближеної до певного числа, прийнятого за точку відліку) кількості, невизначена кількість вербалізується завдяки асоціативному характеру мислення, здатному побачити нове в старих значеннях слів.

Своєрідність медійного мовлення найяскравіше виражається саме завдяки особливостям використання засобів експресивізації, що надає особливого статусу ВНК. Вторинні квантитативи завдяки своїй дериваційній природі, заснованій на метафоричному або метонімічному переносах, вдало сприяють виконанню одразу кількох ключових функцій медіатексту.

Побіжний огляд емпіричного матеріалу демонструє здатність вторинних маркерів невизначеної кількості до надання кількісної та якісної оцінки, експресивізації та реалізації прагматичного впливу, як-от: *Media coverage of other events that are causing more harm in the world should not be neglected at the expense of media marathons discussing the cruelties of terrorists* (The Guardian, 2015, August 01), *Then a load of staff ran in and it was then we realised something was going on* (The Guardian, 2015, August 01), *The eyewall of the hurricane barrelled into Dominica's eastern coast on Monday evening, crossing towards the former British colony's capital, Roseau, on the south-west side* (The Guardian, 2017, September 18). Подальше їх вивчення в публіцистичному контексті показало, що, крім вищезгаданих першорядних, ВНК здатні виконувати ряд інших функцій, які розглядаються нами в поданому дослідженні.

Неоднорідність завдань публіцистичного дискурсу в умовах посередницької комунікації між автором повідомлення та аудиторією постійно спонукають мову журналістів до рухливості, гнучкості та безперервного оновлення [3, с. 100]. Із таких позицій особливої привабливості набуває метод вторинного найменування, який, по суті, зводиться до використання вже існуючих назв у нових «амплуа».

Основою процесу вторинного іменування є асоціативний характер мислення, завдяки якому відбувається співставлення якостей двох об'єктів [4, с. 13]. Відмітною рисою вторинних квантитативів постає їх здатність називати кількісні характеристики вторинного референта на основі переосмислення значення первинної назви, що підкреслює їх номінативний потенціал.

У фрагменті публіцистичного дискурсу *“May moved quickly to limit any damage from Trump's train of thought.”* (The Guardian, 2018, July 13) яскраво простежується виконання номінативної функції ВНК. У даному випадку

лексема “*train*” використана для назви потоку думок Президента США Д. Трампа, в результаті чого квантитатив приписує когнітивному процесу останнього певні якості первинного референта – велика кількість послідовно з’єднаних об’єктів та їх висока швидкість, яка може бути небезпечною, якщо вчасно не зупинити.

Газетні статті як засіб інформування та впливу розраховані на масову та неоднорідну аудиторію, увагу якої необхідно привернути та утримати. Оброблення емпіричного матеріалу продемонструвало, що для вирішення проблеми вдалого оформлення кількісних даних із метою досягнення персуазивного ефекту автори газетних повідомлень часто звертаються до лексем із індефінітно-кількісною семантикою.

Поширена практика уведення ВНК у текст пояснюється їх здатністю до виконання атрактивної функції. У наступному реченні вжитий квантитатив метафоричної природи “*carnival of resistance*” покликаний привабити читача, по-перше, масштабністю реферованих подій, а по-друге, незвичністю поєднання лексем із протилежних сфер використання (“*carnival*” – розважальна подія, тоді як “*resistance*” характеризує заходи переважно серйозного, бойовничого, характеру: *Further protests are planned in Glasgow and Edinburgh during the weekend, including a “carnival of resistance” including country fete-style games mocking the president* (The Guardian, 2018, July 12).

Однією з другорядних функцій ВНК, яку також слід відзначити, є описова функція, що полягає в застосуванні вторинних квантитативів для відтворення повного, всебічного кількісного образу реферованої події, наприклад: *In outburst of tweets, Trump dashes any lingering hope of a deal to protect undocumented migrants who arrived in the US as children* (The Guardian, 2018, April 01). Використання лексеми “*outburst*” не просто передає інтенсивність та масовість публікації твітів від Президента США, але й апелює до їх емоційного навантаження.

Крім розглянутих вище, ми також виділяємо функцію візуалізації, яка актуалізується в уявленні зовнішнього вигляду реферованого об’єкта через використання вторинного квантитативу, а саме – його кількісно-якісних особливостей, як-от у реченні: *My Facebook is basically a mausoleum of my 20s; a repository of old photos, status updates and conversations with people who have drifted out of my life* (The Guardian, 2018, March 13). Уживані лексеми одразу викликають у свідомості образ масивної архітектурної споруди для зберігання застарілих об’єктів, або великого могильника. Подібні яскраві образи сприяють швидкій візуалізації повідомлення реципієнтом та, зрештою, вдалому виконанню функції впливу.

В окремих випадках вторинний квантитатив індефінітної кількості може виконувати евфемістичну функцію. У нашому дослідженні ми виходимо з розуміння евфемізмів як «вторинної номінації з відносно позитивною конотацією, що використовується для заміни прямих найменувань, вживання яких із соціально чи психологічно зумовлених причин вважається небажаним» [1, с. 5].

Використання ВНК з індефінітно-кількісною семантикою покликане уникнути вказівки точної кількості з метою збереження репутації адресанта, небажання образити певну категорію суспільства чи пом’якшити загальне враження від інформації, що продемонстровано в такому дискурсивному фрагменті: *I’ve lost count of the unwanted hands that have touched me* (The Guardian, 2017, October 16). Приклад узято із анонімного інтерв’ю однієї голлівудської акторки – однієї із жертв харрасменту одіозного кінопродюсера Гарві Вайнштейна. У своїй відвертій розповіді селебріті апелювала до численності подібних ситуацій, пом’якшивши ефект огидності для читача, скориставшись вторинним квантитативом метонімічної природи.

Концепція сучасних ЗМІ орієнтована на приваблення аудиторії завдяки створенню яскравого заголовку, де індефінітні ВНК отримують статус естетичного додатку. Яскравим прикладом участі вторинних квантитативів у створенні естетичного образу повідомлення є вживання відомої метафори із значенням паукальності “*the tip of the iceberg*” у заголовках: *Northamptonshire’s financial woes are just the tip of the iceberg* (The Guardian, 2018, August 02), *Chelsea racism claims could be just the tip of the iceberg* (The Guardian, 2018, March 24), *7-Eleven is the tip of the iceberg in worker exploitation* (The Guardian, 2016, May 12). Актуалізація естетичної функції у наведених прикладах стає можливою завдяки особливостям наведеного ВНК: 1) яскравий образ, заснований на дихотомії його складових частин (відома «маленька» вершина невідомого «масивного» айсберга); 2) гомоморфність образу та актуального значення ВНК; 3) зрозумілість використаних кількісних образів для більшості читачів.

Домінуючим завданням публіцистичного дискурсу виступає, перш за все, доступне подання потрібної інформації реципієнту. Образи та асоціації, зрозумілі більшості носіїв лінгвокультури, дозволяють простежити реалізацію когнітивної функції вторинних номінацій індефінітної кількості шляхом актуалізації окремих частин інформації в ході їх розуміння, пізнання, вивчення, усвідомлення, сприйняття та перероблення.

Реалізацію когнітивної функції описуваних одиниць ілюструють такі речення: *Mexico call centers await ‘huge pool of talent’ if Trump keeps deportation pledge* (The Guardian, 2017, February 17), *Dissolving into a pool of hot tears* (The Guardian, 2015, May 15), *Premiership dips toe in deep pool of free-to-air viewers with live debut* (The Guardian, 2017, December 29), *The murky pool of big business, water and policy capture* (The Guardian, 2013, December 18). У наведених прикладах актуалізуються різні аспекти образу “*pool*”, які сприяють багатогранному, а отже, чіткішому представленню вторинного референта: в першому та другому – розмірність, у третьому – глибина, у четвертому – обмеженість об’єму.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, відмітимо, що описаний вище діапазон функціонального навантаження вторинних номінацій індефінітної кількості безперечно свідчить про їх комплексність та специфічність. Аналіз емпіричного матеріалу продемонстрував, що деякі функції ВНК можуть між собою переплітатися, наприклад, описова, естетична та візуалізацій. Безумовно, не будь-який вторинний квантитатив володіє повним спектром функцій (евфемістична функція), але це не заважає стверджувати, що всі описані функції дозволяють чітко детермінувати місце ВНК у пласті мовних засобів публіцистичного дискурсу.

Описаний потенціал індефінітно-кількісних лексем дозволяє авторам публіцистичних текстів широко використовувати їх за рахунок мінімальних мовних витрат за досягнення максимального комунікативного та прагматичного ефектів. Перспективним вважаємо подальше вивчення особливостей вторинних квантитативів із значенням невизначеної кількості, особливу увагу приділяючи їх лексичним аспектам.

Література:

1. Великорода В.Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Львів, 2008. 20 с.
2. Великорода Ю.М. Прецедентні феномени в американському медійному дискурсі (на матеріалі часописів “TIME” та “NEWSWEEK”): дис. канд. філ. наук: 10.02.04. Львів, 2012. 219 с.
3. Хухрянская Н.Н. Квантитативные номинации в российских печатных СМИ 2005–2009 гг.: дис. канд. фил. наук: 10.02.01. Белгород, 2009. 176 с.
4. Шувалов В.И. Метафорическая стратегия рекламно-коммерческих текстов // Научные труды МПГУ. Серия: Гуманитарные науки. М.: Прометей, 2004. С. 407–409.

Анотація

А. ЗИНЧЕНКО. ФУНКЦИОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ВТОРИННИХ НОМИНАЦІЙ ІНДЕФІНІТНОЇ КІЛЬКОСТІ У ФРАГМЕНТАХ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

У статті досліджується специфіка функціонального навантаження вторинних номінацій індефінітної кількості в прямій залежності від сфери їх функціонування – публіцистичного дискурсу. Окрім чотирьох першорядних функцій вторинних квантитативів (надання кількісної та якісної оцінки, експресивізації та реалізації прагматичного впливу), в роботі висвітлюється ряд додаткових: номінативна, атрактивна, описова, візуалізація, естетична, евфемістична та когнітивна. Матеріал статті підкріплюється значною кількістю прикладів, що дозволяють проаналізувати діапазон функціональних можливостей вторинних назв невизначеної кількості.

Ключові слова: квантитативність, вторинна номінація індефінітної кількості, публіцистичний дискурс, функція.

Аннотация

А. ЗИНЧЕНКО. ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ СПЕКТР ВТОРИЧНЫХ НОМИНАЦИЙ ИНДЕФИНИТНОГО КОЛИЧЕСТВА ВО ФРАГМЕНТАХ АНГЛОЯЗЫЧНОГО ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОГО ДИСКУРСА

Предметом статьи является специфика функциональной нагрузки вторичных номинаций indefinite quantity в прямой зависимости от сферы их функционирования – публицистического дискурса. Помимо четырех основных функций вторичных квантитативов (количественное и качественное оценивание, экспрессивизация и реализация прагматического влияния), в работе освещается ряд дополнительных: номинативная, аттрактивная, описания, визуализации, эстетическая, эвфемистическая и когнитивная. Материал статьи подкреплен значительным количеством примеров, что позволяет проанализировать полный диапазон функциональных возможностей вторичных именованных неопределенного количества.

Ключевые слова: квантитативность, вторичная номинация indefinite quantity, публицистический дискурс, функция.

Summary

A. ZINCHENKO. FUNCTIONAL RANGE OF SECONDARY NOMINATIONS OF QUANTITY IN ENGLISH JOURNALISTIC TEXTS

The article deals with the functional specifics of secondary nominations of indefinite quantity in accordance to journalistic discourse as their functioning field. As well as four main functions (quantity and quality evaluation, expressive and pragmatic), the article also presents additional functions: nominative, attractive, depictive, visualization, aesthetic, euphemious and cognitive. Numerous examples allow detailed analyzing of the functional abilities full range of indefinite secondary quantitatives.

Key words: quantitateness, secondary nomination of indefinite quantity, journalistic discourse, function.